

Národní strategie protidrogové politiky

na období 2005 až 2009

Národní strategie
protidrogové politiky
na období 2005 až 2009

Vydal: Úřad vlády České republiky, 2005
1. vydání

ISBN 80-86734-39-0

	PŘEDMLUVA	6
1	PREAMBULE	7
2	FUNKCE STRATEGIE	8
3	HLAVNÍ CHARAKTERISTIKY SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE	9
3/1	Užívání drog a poskytované služby	9
3/2	Dostupnost drog a opatření k jejímu snižování	10
3/3	Drogy v krajích ČR	11
4	ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA	12
4/1	Problém užívání drog	12
4/2	Protidrogová politika	13
4/3	Základní přístup k řešení problému užívání drog	14
4/4	Hlavní principy protidrogové politiky ČR	16
5	CÍLE NÁRODNÍ STRATEGIE PROTIDROGOVÉ POLITIKY 2005 AŽ 2009	17
5/1	Hlavní cíle	17
5/2	Specifické cíle	18
5/3	Technicko-organizační cíle	19
6	ZÁKLADNÍ RÁMEC STRATEGIE	20
6/1	Strategie a Akční plán	20
6/2	Časový rámec	21
6/3	Struktura akčních plánů	22
7	ROLE A ODPOVĚDNOSTI KLÍČOVÝCH SUBJEKTŮ V PROTIDROGOVÉ POLITICE	23
7/1	Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky	23
7/2	Věcně příslušná ministerstva	24
7/3	Policie ČR	26
7/4	Celní správa	27
7/5	Kraje a obce	28
7/6	Odborné společnosti a nestátní neziskové organizace	29
	PŘÍLOHA	
	Gesce členů vlády za zpracování akčních plánů realizace Národní strategie v působnosti jimi řízených resortů	30

PŘEDMLUVA

Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 až 2009, schválená usnesením vlády č. 1305/2004, je v pořadí čtvrtou strategií za dobu existence České republiky. Ve svých východiscích, principech a cílech navazuje na dosavadní pozitivní kroky, které se v protidrogové politice České republiky za posledních 12 let udály. Jako každá moderní protidrogová strategie v rámci EU je založena na vyváženém uplatňování intervencí v oblasti snižování poptávky (prevence, léčba a resocializace), minimalizace rizik a potlačování nabídky (snižování dostupnosti drog).

Zároveň Národní strategie počítá s některými zásadními reformními kroky, jejichž cílem je větší efektivita systému protidrogové politiky. Jako nejnaléhavější se jeví především reforma financování protidrogové politiky založená na ověřování standardů kvality poskytovatelů služeb protidrogové politiky, kteří jsou finančně podporováni z veřejných prostředků. Zásadní je též zlepšení koordinace mezi jednotlivými poskytovateli dotací, kteří jsou zároveň i hlavními tvůrci protidrogové politiky: státem, zastoupeným Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky a jednotlivými ministerstvy, a dále kraji a obcemi. Práce na těchto reformních opatřeních byly zahájeny okamžitě po schválení Národní strategie. Věřím, že Národní strategie, jako základní koncepční dokument, přispěje k dalšímu zlepšení situace v oblasti snižování poptávky i nabídky drog. K tomu by měl pomoci i nově zaváděný nástroj (uplatňovaný v řadě zemí EU a Protidrogové strategii EU) – Akční plány. První bude sestaven na období 2005 až 2006 a další na období 2007 až 2009. Budou sloužit k provádění Národní strategie a jejich zhodnocení ukáže, do jaké míry byla strategie úspěšná.

Všem, kteří se podílejí na realizaci protidrogové politiky v České republice, přeji mnoho úspěchů v jejich práci.

JUDr. Jaroslav Bureš
ministr a předseda Legislativní rady vlády,
výkonný místopředseda Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky

1 PREAMBULE

Užívání drog se stalo jedním z vážných společenských problémů nejenom v naší zemi, ale v celém světě. Proto vláda České republiky již v roce 1993 položila základy národní protidrogové politiky, které dále rozvíjí a aktualizuje. Tato strategie navazuje na Národní strategii protidrogové politiky na období 2001–2004 a staví na analýze současného stavu ve věcech drog v předcházejících letech.

Dále se vláda svojí protidrogovou politikou hlásí k mezinárodním úmluvám OSN o drogách, k Politické deklaraci o základních principech snižování poptávky po drogách Zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN z června 1998, k Amsterdamské úmluvě Evropského společenství, k závěrům Dublinské konference o podobě budoucí protidrogové strategie EU – Cesta vpřed z května 2004 a k programu Světové zdravotnické organizace Zdraví pro všechny v 21. století.

Současná česká protidrogová politika a systém její koordinace jsou orgány Evropské unie hodnoceny jako příklad dobré praxe, přesto je v nich dostatek prostoru ke zlepšení. Plnění úkolů Národní strategie protidrogové politiky 2001–2004 přispělo k dosažení konkrétních úspěchů, přesto řada nepříznivých a znepokojivých trendů přetrvává (viz bod 3).

Proto vláda připravila a schválila tuto strategii s cílem aktivně zapojit co nejširší část naší společnosti do činností, které směřují ke zlepšení situace v užívání všech typů drog. Na její přípravě se podílelo více než šedesát odborníků z resortů a dalších centrálních institucí, z krajů i ze státních a nestátních poskytovatelů služeb. Je tedy konsensuálním výstupem práce zástupců veřejné správy na centrální a krajské úrovni, jakož i představitelů odborné obce.

V České republice definuje drogy zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů jako omamné a psychotropní látky (příloha 1–8 zák.) a přípravky je obsahující. Ve strategii jsou pod pojem drogy zahrnuty výše uvedené návykové látky i látky běžně dostupné (organická rozpouštědla) a společností vysoce tolerované a veřejně propagované (alkohol a tabák). Vzhledem k prokázaným souvislostem mezi užíváním alkoholu, tabáku a ilegálních drog a k závažným dopadům, jež užívání legálních látek na společnost má, se strategie zabývá i těmito drogami.

Změn v dosavadním nepříznivém vývoji lze dosáhnout jen společným a koordinovaným postupem, založeném jak na formální, tak i na neformální spolupráci subjektů do jejichž působnosti problém užívání drog zasahuje na všech úrovních veřejné správy a společnosti.

2 FUNKCE STRATEGIE

Národní strategie protidrogové politiky 2005 až 2009 je klíčový dokument vlády ČR, který aktualizuje předcházející strategie v souladu se současným stavem vědeckého poznání o fenoménu užívání drog, o jeho důsledcích a o účinných řešeních s ním souvisejících problémů. Vláda v něm definuje základní východiska a směry řešení problému užívání drog a doporučený základní rámec pro tvorbu a uskutečňování protidrogových strategií všech článků veřejné správy na úrovni resortů, krajů a obcí. Její hlavní funkce jsou:

VYTYČIT ZÁKLADNÍ PRINCIPY A CÍLE A STANOVIT PRIORITY NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ POLITIKY ČR PRO VŠECHNY ČLÁNKY VEŘEJNÉ SPRÁVY A OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI

VYMEZIT INSTITUCIONÁLNÍ A ORGANIZAČNÍ RÁMEC PROTIDROGOVÉ POLITIKY I ODPOVĚDNOSTI A KOMPETENCE VŠECH HLAVNÍCH ČLÁNKŮ VEŘEJNÉ SPRÁVY V NÍ

NABÍDNOUT INSTITUCÍM A ORGANIZACÍM ZAPOJENÝM DO REALIZACE NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ POLITIKY, ABY SI NAŠLY SVÉ MÍSTO A ROLI PŘI NAPLŇOVÁNÍ PROTIDROGOVÉ STRATEGIE

PROPOJOVAT VEŘEJNOU SPRÁVU, STÁTNÍ I NESTÁTNÍ, DOBROVOLNICKÉ I SVĚPOMOCNÉ ORGANIZACE NA VŠECH ÚROVNÍCH REALIZACE PROTIDROGOVÉ POLITIKY

PRO POTŘEBY SPOLUPRÁCE NA NÁRODNÍ I NA MEZINÁRODNÍ ÚROVNI INFORMOVAT O PODOBĚ, CÍLECH A O PRIORITYCH SMĚŘOVÁNÍ NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ POLITIKY ČR

3 Hlavní charakteristiky situace v České republice

3/1 Užívání drog a poskytované služby

- Užívání heroinu a pervitinu se stabilizovalo, počet uživatelů především heroinu klesá. Mladí lidé mají dostatečné a objektivní informace o rizicích různých drog.
- Zastavil se pokles věku první zkušenosti s nelegálními drogami. Uživatelé heroinu a pervitinu stárnou, což svědčí o snižujícím se přílivu jejich nových uživatelů.
- Experimentální a rekreační užívání konopných drog a extáze narůstá, ale v posledních letech se tento nárůst zpomalil.
- Spotřeba alkoholu a tabáku trvale narůstá jak v obecné populaci, tak mezi mladými lidmi.
- Výskyt HIV/AIDS u uživatelů drog je stabilizován na velmi nízké úrovni, hlášená výskyt virových hepatitid mezi injekčními

uživatelé drog klesá, prevalence virových hepatitid mezi uživateli drog je relativně nízká ve srovnání s průměrem v jiných zemích EU.

- Klesá počet úmrtí na předávkování drogami.
- Síť služeb je stabilizovaná a zahrnuje široké spektrum nabídek od primární prevence, přes terénní služby a nízkoprahová kontaktní centra, po ambulantní či pobytová léčebná a resocializační centra.
- Regionální dostupnost služeb je až na výjimky relativně dobrá. Zvyšuje se kapacita léčby ve věznicích. Léčba je dostupná bez čekací doby s výjimkou některých substitučních center, služeb pro matky s dětmi a pro nezletilé uživatele.
- K zavedení do praxe je připraven systém certifikace odborné způsobilosti služeb, který má zajistit jejich srovnatelný standard (zahrnuje 9 různých léčebných modalit).

3/2 Dostupnost drog a opatření k jejímu snižování

- Dostupnost alkoholu a tabáku je pro mladistvé a nezletilé prakticky neomezená, což je v rozporu s platným zákonem a svědčí o nedostatecích v jeho vymáhání.
- Existuje odpovídající legislativa umožňující tvrdý postih obchodníků s ilegálními drogami. Policie se prioritně nezaměřuje na uživatele drog.
- Subjektivně vnímaná dostupnost u pervitinu a heroinu je nižší, u marihuany

a extáze se zvyšuje. Ve společnosti roste podíl těch, kterým byla ilegální droga někdy nabídnuta.

- Nabídka drog výrazně neklesá a převyšuje poptávku po nich. O tom svědčí dlouhodobě stabilní ceny drog u některých dokonce pokles jejich cen.
- Zvyšuje se počet odhalených a stíhaných trestných činů nezákonné výroby a distribuce drog.

3/3 Drogy v krajích ČR

- Výzkumy potvrzují souvislosti mezi výskytem zvýšené míry rizikových environmentálních faktorů (kvalita prostředí, demografické a socioekonomické ukazatele) a zvýšeným výskytem užívání drog včetně jeho nepříznivých důsledků, které se liší mezi krají.
- V krajích, kde jsou drogy více vyhledávané a dostupné, je vyšší koncentrace služeb pro uživatele drog, jež odpovídá zvýšené poptávce po službách.
- Finanční prostředky na služby prevence a léčby uživatelů drog jsou ze státního rozpočtu poskytovány diferencovaně a přiměřeně různým potřebám a podmínkám krajů ČR.
- Z hlediska výskytu demografických a socioekonomických rizikových faktorů a užívání drog lze české kraje rozdělit do pěti skupin:
- Příznivé sociodemografické prostředí i situaci v užívání drog vykazují kraje Královéhradecký, Pardubický, Vysočina, zčásti i Jihomoravský, Olomoucký a Zlínský.

- Průměrný stav demografických a zdravotních ukazatelů a příznivou situaci v užívání drog vykazují kraje Středočeský a Jihočeský.
- V Karlovarském a Libereckém kraji je velmi nepříznivé demografické prostředí, koncentrují se v nich problémové sociální jevy, ale situace v užívání drog je průměrná. Do určité míry vykazují podobné charakteristiky i kraj Moravskoslezský.
- Ústecký kraj se vyznačuje nejen velmi nepříznivými demografickými ukazateli, ale i velmi nepříznivou situací v užívání drog.
- Hlavní město Prahu charakterizuje horší sociální prostředí, koncentrace kriminality a „drogových“ trestných činů a velmi nepříznivá situace v užívání drog.
- Ve všech krajích spolupracují protidrogoví koordinátoři s koordinátory měst a obcí a kraje mají vlastní strategie. Spolupráce států a krajů je na dobré úrovni, chybí pro ni ale dostatečná legislativní opora.

4 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA NÁRODNÍ STRATEGIE PROTIDROGOVÉ POLITIKY 2005 AŽ 2009

4/1 Problém užívání drog

Užívání všech typů návykových látek je komplexní a mnohvrstevný jev s celou řadou vzájemně se ovlivňujících potencionálních rizik pro jedince i pro společnost. Česká republika bude při řešení

problému užívání drog vycházet z konceptu Světové zdravotnické organizace Zdraví pro všechny v 21. století, podle něž představuje užívání drog problém ohrožení veřejného zdraví. Jde zejména o jeho možné nepříznivé sociální, zdravotní, trestněprávní, bezpečnostní a ekonomické dopady, jež mohou nepříznivě ovlivňovat zdravý vývoj jednotlivců i společnosti v širším společenském kontextu.

4/2 Protidrogová politika

Protidrogová politika je komplexní a koordinovaný soubor preventivních, vzdělávacích, léčebných, sociálních, regulačních, kontrolních a dalších opatření včetně vymáhání práva uskutečňovaných na mezinárodní, národní, krajské a na místní úrovni. Jejich konečným cílem je snížit užívání všech typů drog a/nebo potencionální rizika a škody, které jednotlivcům a společnosti mohou v důsledku jejich užívání nastat.

4/3 Základní přístup k řešení problému užívání drog

Jako účinnou strategii směřující k řešení problémů spojených s užíváním drog uznává vláda ČR komplexní, multidisciplinární a vyvážený přístup. Tedy přístup, který vychází ze široké celospolečenské, meziresortní, mezioborové a mezisektorové spolupráce na všech úrovních a je postavený na komplexním, výzkumem podloženém a vyváženém uplatňování tří základních strategií moderní protidrogové politiky.

Těmi jsou snižování nabídky drog (*kontrola prodeje a distribuce legálních a potlačování nezákonné distribuce ilegálních drog*), snižování poptávky po drogách (*primární prevence, léčba a resocializace uživatelů*) a snižování rizik s jejich užíváním spojených (*harm reduction*). Tyto strategie jsou vzájemně nezastupitelné a doplňují se.

Protidrogovou politiku České republiky proto budou i nadále tvořit čtyři základní pilíře – primární prevence, léčba a resocializace, snižování rizik a snižování dostupnosti drog. Ty mohou být efektivně uplatňovány pouze ve funkčním institucionálním prostředí, jež staví na mezinárodních závazcích, zkušenostech a spolupráci, na poznatcích z výzkumů, informacích a hodnocení realizovaných opatření tak, aby byly financovány jen efektivní opatření a aktivity. Činnost ve všech oblastech musí být koordinována k zajištění společného postupu při dosahování cílů stanovených strategií. Takový přístup umožňuje podle Valného shromáždění OSN ovlivnit problém užívání návykových látek, počínaje odrazováním od experimentování s nimi, až po omezení negativních zdravotních, sociálních, ekonomických a bezpečnostních důsledků jejich užívání.

Požadovanou komplexní podobu protidrogové politiky lze graficky znázornit takto:

KOORDINACE

FINANCOVÁNÍ

primární prevence	léčba a resocializace	snížování rizik	snížování dostupnosti
AKTIVITY ZAMĚŘENÉ NA PŘEDCHÁZENÍ UŽÍVÁNÍ DROG, POPŘ. ODDÁLENÍ PRVNÍ ZKUŠENOSTI S DROGOU DO VÝŠŠÍHO VĚKU.	SPEKTRUM SLUŽEB LÉČBY K ABSTINENCI DOSTUPNÝCH PRO UŽIVATELE DROG, KTERÍ SE SVOBODNĚ ROZHODLI PRO ŽIVOT BEZ JEJICH UŽÍVÁNÍ.	AKTIVITY SNIŽOVÁNÍ MOŽNÝCH ZDRAVOTNÍCH A SOCIÁLNÍCH RIZIK A DOPADŮ UŽÍVÁNÍ DROG NA UŽIVATELE V DANÝ ČAS NEROZHODNUTÉ PRO ŽIVOT BEZ DROG, A NA SPOLEČNOST.	AKTIVITY VYMÁHÁNÍ PRÁVA K POTLAČOVÁNÍ NABÍDKY DROG.

SNIŽOVÁNÍ POPTÁVKY

POTLAČOVÁNÍ NABÍDKY

HARM REDUCTION

VÝZKUM, INFORMACE A EVALUACE

MEZINÁRODNÍ ZÁVAZKY, ZKUŠENOSTI A SPOLUPRÁCE

4/4 Hlavní principy protidrogové politiky ČR

Vláda schválila svým usnesením č. 109/04 o přípravě národní strategie protidrogové politiky na období 2005 až 2009 jako hlavní princip české protidrogové politiky ochranu veřejného zdraví. Tento koncept, definovaný Světovou zdravotnickou organizací, staví na komplexu preventivních, vzdělávacích, léčebných, sociálních, regulačních a kontrolních opatření včetně opatření vymáhání práva a dalších, jež mají za cíl zlepšovat zdravotní, sociální, ekonomické, bezpečnostní a trestněprávní podmínky, které ovlivňují zdravý vývoj jednotlivce i společnosti. Ke konceptu ochrany veřejného zdraví se hlásí i Amsterdamská úmluva Evropské unie.

Dalšími principy uplatňovanými při realizaci protidrogové politiky v období 2005–2009 budou:

■ Realistický a poučený přístup

Protidrogová politika bude vycházet z analýzy současné situace a identifikovaných problémů, potřeb a priorit. Její cíle budou realistické (tj. dosažitelné) a měřitelné (tj. hodnotitelné).

■ Priorita ověřených dat a strategií

Všechny aktivity protidrogové politiky musejí vycházet z vědecky ověřených faktů a dat, nikoli z předpokladů a domněnek. Pro uplatňování a zavádění ověřených a účinných strategií

a intervencí je nutná podpora výzkumu a zavádění jeho poznatků do praxe.

■ Partnerství a společný postup

Národní strategie staví na partnerství a široké spolupráci všech článků veřejné správy a občanské společnosti. Společný koordinovaný postup na místní – komunitní, krajské, národní i mezinárodní úrovni zvyšuje předpoklad účinnosti působení a úspěchu při dosahování stanovených cílů.

■ Komplexní přístup

Řešení problematiky užívání drog vyžaduje komplexní a strukturovaný přístup, v němž jednotlivé složky protidrogové politiky hrají nezastupitelnou a rovnocennou roli. Změny v dosavadním nepříznivém vývoji tak komplexního jevu nelze dosáhnout dílčími ani izolovanými opatřeními v jedné z oblastí protidrogového působení.

■ Hodnocení efektivity

Všechna opatření protidrogové politiky je třeba důsledně monitorovat a vyhodnocovat jejich účinnost, případně v souvislosti s vývojem trendů v užívání drog a vědeckých poznatků o jejich řešení modifikovat realizované aktivity. Proto je strategie sestavena ve struktuře usnadňující hodnocení její realizace a efektivity, stejně jako definuje indikátory pro hodnocení dosažení stanovených cílů.

■ Dlouhodobé plánování

Zkušenosti ukazují, že problém užívání drog lze ovlivnit pouze dlouhodobým úsilím a dlouhodobými strategiemi, nikoli jednorázovými opatřeními.

5 CÍLE NÁRODNÍ STRATEGIE PROTIDROGOVÉ POLITIKY 2005 AŽ 2009

5/1 Hlavní cíle

V kontextu vyváženého uplatňování tří základních strategií - snižování nabídky drog, snižování poptávky po drogách a snižování potencionálních rizik spojených s jejich užíváním - bude mít národní strategie dva hlavní cíle:

POTÍRAT ORGANIZOVANÝ ZLOČIN
ZAPOJENÝ DO NEZÁKONNÉHO
NAKLÁDÁNÍ S DROGAMI
A VYMÁHAT DODRŽOVÁNÍ ZÁKONŮ VE
VZTAHU K DISTRIBUCI LEGÁLNÍCH DROG

SNÍŽIT UŽÍVÁNÍ VŠECH TYPŮ DROG
A POTENCIONÁLNÍ RIZIKA A ŠKODY,
KTERÉ MOHOU JEDNOTLIVCŮM
A SPOLEČNOSTI V DŮSLEDKU JEJICH
UŽÍVÁNÍ NASTAT

5/2 Specifické cíle

Na základě analýzy současného stavu bude i nadále věnována pozornost předcházení problémovému užívání heroinu a pervitinu a s ním spojeným zdravotním a sociálním rizikům pro jednotlivce a společnost. V protidrogové politice bude věnována zvýšená pozornost předcházení a snižování užívání konopných a syntetických drog typu extáze. Preventivní programy budou zaměřeny na intenzivní poskytování informací o zdravotní škodlivosti a rizicích spojených s užíváním těchto látek, zejména mladým lidem a širší veřejnosti. Na období 2005–2009 byly v protidrogové politice stanoveny tyto specifické cíle:

- I. Stabilizovat případně snížit počet problémových uživatelů drog.
- II. Zastavit nárůst experimentálního a příležitostného užívání legálních a nelegálních drog.
- III. Stabilizovat případně snížit spotřebu legálních a nelegálních drog ve společnosti, zejména mezi nezletilými mladými lidmi.
- IV. Snížit potenciální rizika užívání všech typů drog a ekonomické, zdravotní a sociální dopady jejich užívání na jedince a společnost.
- V. Zvyšovat kvalitu života uživatelů všech typů drog, jejich rodičů a blízkých prostřednictvím zajištění dostupnosti kvalitních služeb léčby a resocializace.
- VI. Snížit dostupnost legálních a nelegálních drog pro obecnou populaci a zejména pro nezletilé mladé lidi prostřednictvím efektivnějšího využívání existujících legislativních a institucionálních nástrojů.

5/3 Technicko-organizační cíle

Pro dosažení specifických cílů ve vztahu k užívání a distribuci drog je třeba zkvalitnit stávající systém a vytvořit odpovídající a funkční organizační prostředí pro realizaci komplexu opatření protidrogové politiky. Proto byly stanoveny tyto technicko-organizační cíle¹:

- VII. Efektivní financování – zefektivnit a zprůhlednit financování jednotlivých strategií a opatření protidrogové politiky na základě identifikovaných potřeb a jejich prokázané efektivity;
- VIII. Koordinace – vytvořit dostatečnou zákonnou oporu protidrogové politiky, zkvalitnit její stávající systém a vybudovat funkční a přehlednou strukturu založenou na efektivní koordinaci aktivit zapojených subjektů na všech úrovních s jasně definovanými a rozdělenými povinnostmi a kompetencemi;
- IX. Informování veřejnosti – navrhnout a zavést do praxe flexibilní model

všestranné komunikace a stanovit kompetence zúčastněných subjektů, aby byly veřejnosti poskytovány komplexní, objektivní, spolehlivé a vyvážené informace o užívání drog, jeho dopadech a o realizovaných opatřeních;

- X. Mezinárodní spolupráce – plně se zapojovat do mezinárodní spolupráce a zajišťovat aktivní účast zástupců ČR v procesech harmonizace protidrogové politiky s ostatními zeměmi Evropské unie.
- XI. Evaluace aktivit – důsledně uplatňovat výzkumem ověřené postupy při vyhodnocování účinnosti opatření ve všech oblastech protidrogové politiky a aplikovat poznatky z evaluací v praxi.

Stanovené specifické cíle budou podrobně rozpracovány v Akčních plánech národní protidrogové politiky 2005–2006 a 2007–2009 (viz bod 6.).

¹ Číslování navazuje na Specifické cíle, uvedené v bodu 5/2.

6 ZÁKLADNÍ RÁMEC STRATEGIE

6/1 Strategie a Akční plán

Strategie národní protidrogové politiky na období 2005 až 2009 a akční plány pro zavádění strategie do praxe jsou, co do své role při formulaci budoucí podoby národní protidrogové politiky, vzájemně odlišné a současně komplementární dokumenty, přičemž:

Strategie definuje hlavní směřování protidrogové politiky, její hlavní východiska, principy, cíle a odpovědnosti zapojených subjektů, jež budou uplatňovány za účelem dosažení stanovených hlavních cílů.

Akční plány rozvíjejí strategii a jsou nástroji pro její implementaci. Hlavní a specifické cíle, zdroje, odpovědnosti a jednotlivé aktivity jsou v nich podrobně definovány ve stanoveném časovém rámci.

6/2 Časový rámec

Platnost strategie je určena na období let 2005–2009. Po jejím schválení vládou bude rozpracována do akčních plánů.

Ty budou příslušnými resorty zpracovány na období let 2005–2006 a 2008–2009.

V roce 2007 budou realizace a výsledky

prvního plánu podrobeny hodnocení, jehož závěry poslouží pro zpracování druhého plánu s aktualizovanými úkoly. Časový rámec realizace národní strategie a akčních plánů ukazuje následující tabulka:

Rok	Typ dokumentu	Hlavní aktivity
2005	Národní strategie protidrogové politiky 2005–2009	Akční plán 2005–06
2006		Hodnotící zpráva 1
2007		Akční plán 2007–09
2008		Hodnotící zpráva 2
2009		
		Realizace úkolů z akčního plánu Evaluace Akčního plánu 2005–06
		Realizace úkolů z akčního plánu Evaluace strategie 2005–09

V roce 2009 bude vyhodnocena realizace národní strategie 2005 až 2009.

Na základě tohoto hodnocení bude připravena strategie protidrogové politiky na období od roku 2010.

6/3 Struktura akčních plánů

Akční plány budou zpracovány ve struktuře schválené usnesením vlády č. 109/04, jež usnadní jejich realizaci i hodnocení:

Komponent	Charakteristika
Výchozí stav	popis a analýza současné situace s identifikovanými problémy, potřebami a prioritami
Hlavní cíl	obecný cíl k němuž bude protidrogová politika směřovat
Specifické cíle	více specifické popisy stavu, kterého chce protidrogová politika prostřednictvím aktivit docílit, podporují obecný cíl
Indikátory	každý specifický cíl by měl mít indikátor dosažení cíle, stejně jako definovanou metodu jak dosažení cíle verifikovat
Strategie	metody použité za účelem dosažení hlavního a specifických cílů
Aktivity	každá strategie sestává z řady různých aktivit, jež jsou plánovány a prováděny v logickém sledu
Gestor	odpovědné ministerstvo nebo jiný orgán veřejné správy
Výstupy	konečné produkty jednotlivých aktivit
Milníky	mají být zpravidla dosaženy k určitému termínu a v určité posloupnosti, ověřují, zda se plánovaná opatření a intervence vyvíjejí správným směrem
Výsledky	dosažené změny oproti původním stavu

7 ROLE A ODPOVĚDNOSTI KLÍČOVÝCH SUBJEKTŮ V PROTIDROGOVÉ POLITICE

7/1 Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP)

Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky jako poradní, koordinační a iniciační orgán vlády ČR vytváří platformu pro průběžnou komunikaci s ministerstvy, s dalšími články veřejné správy i s dalšími subjekty, které se podílejí na realizaci protidrogové politiky (včetně nestátních neziskových organizací). Rada předkládá vládě návrhy opatření a aktivit protidrogové politiky ČR, koordinuje a vyhodnocuje jejich realizaci a provádí kontrolní činnost plnění úkolů z národní strategie i z akčních plánů na všech úrovních. V souladu s prioritami národní strategie Rada spolufinancuje multidisciplinární programy protidrogové politiky realizované na místní úrovni. Realizace národní protidrogové politiky vlády je zajišťována formou spolupráce mezi pověřenými zástupci orgánů veřejné správy na všech úrovních a odborné

společnosti, které se v meziresortních výborech a pracovních skupinách podílejí na přípravě a realizaci společných aktivit. Rada odpovídá i za sběr, analýzu a distribuci dat o užívání drog, o jeho dopadech a o realizovaných opatřeních protidrogové politiky na všech úrovních. Tuto činnost zajišťuje prostřednictvím Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti, jež je organizační součástí sekretariátu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky – Úřadu vlády ČR. Monitorovací středisko koordinuje a metodicky vede další státní i nestátní instituce, jež se na sběru dílčích dat o sledovaných ukazatelích podílejí. V přenosu úkolů a poznatků z centrální na místní úroveň a zpět hraje významnou roli síť krajských a regionálních protidrogových koordinátorů a protidrogových komisí krajů a měst. Vyhodnocují provedená opatření i jejich dopad na vývoj užívání drog na území daného regionu a podílí se na aktualizaci realizovaných opatření protidrogové politiky na základě identifikovaných potřeb ve spolupráci s centrálními institucemi.

7/2 Věcně příslušná ministerstva

Za realizaci opatření, která vyplývají z protidrogové strategie vlády, nese na centrální úrovni odpovědnost věcně příslušný ministr a na místní úrovni statutární zástupce příslušného úřadu.

■ Ministerstvo zdravotnictví (MZ)

Odpovídá za legislativu týkající se legálního zacházení s návykovými látkami, přípravky, prekursory a pomocnými látkami. Povoluje zacházení s návykovými látkami, přípravky je obsahujícími, prekursory a pomocnými látkami, povoluje dovozy a vývozy těchto látek, vykonává kontrolní činnost a plní hlášenou povinnost o dovozu, vývozu, výrobě, spotřebě a stavu zásob těchto látek pro orgány OSN a EU.

Protidrogová politika je součástí zdravotní politiky resortu MZ, který odpovídá za realizaci a financování všech typů léčby návykových nemocí a snižování zdravotních rizik, zdravotní osvěty a výchovy ke zdravému životnímu stylu a za profesní vzdělávání pracovníků resortu.

MZ dále odpovídá za realizaci úkolů vyplývajících z Evropského akčního plánu o alkoholu, z Rámcové úmluvy o kontrole tabáku a z programu Zdraví 21, k jehož realizaci v ČR se ministr zdravotnictví připojil.

■ Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)

Protidrogová politika je součástí sociální politiky resortu MPSV. Odpovídá za řešení sociálních problémů souvisejících s užíváním všech typů drog, tj. legálních a ilegálních a za realizaci a financování sociálních služeb pro uživatele drog, jejich blízké a rodinné příslušníky. Odpovídá

za legislativu týkající se budování, financování a zajištění kvality systému sociálních služeb včetně těch pro uživatele všech typů drog.

■ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)

V protidrogové politice odpovídá především za primární prevenci užívání všech typů drog dětmi a mladými lidmi, kterou staví na výzkumem ověřených opatřeních a aktivitách. Odpovídá za realizaci preventivních programů ve školách a školských zařízeních a financování dalších preventivních programů realizovaných státními i nestátními organizacemi. Dále odpovídá za profesní přípravu pedagogických pracovníků pro účinné preventivní působení při výuce, vzdělávání a výchově dětí a mládeže.

V podmínkách speciálního školství nese odpovědnost za zabezpečení programů včasné a krizové intervence, léčebně-výchovné péče u dětí a mladých lidí, kteří s drogami experimentují nebo je zneužívají. Vykonává rovněž kontrolní činnost.

■ Ministerstvo vnitra (MV)

V protidrogové politice odpovídá především za regulaci opatření potlačování nabídky ilegálních drog a za vymáhání práva ve vztahu k distribuci drog legálních. V obecné rovině odpovídá za ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti a potírání kriminality páchané v souvislosti s užíváním všech typů drog. Odpovídá i za profesní přípravu pracovníků resortu a Policie ČR.

Podporuje programy prevence kriminality na místní úrovni, zejména v nespécifické prevenci užívání drog a s ním související kriminality.

■ **Ministerstvo spravedlnosti (MS)**

Odpovídá za tvorbu legislativních návrhů v oblasti trestního práva. Vytváří podmínky pro činnost soudů a státních zastupitelství ve věcech týkajících se drogové kriminality. Zabezpečuje činnost Probační a mediační služby, odklony v trestním řízení nebo alternativy trestu odnětí svobody. Odpovídá za realizaci služeb prevence, léčby a minimalizace rizik a odpovídající pomoci osobám, závislým na drogách v podmínkách výkonu trestu. Současně nese odpovědnost za profesní vzdělávání soudců, státních zástupců, pracovníků Vězeňské služby a Probační a mediační služby MS ČR.

■ **Ministerstvo obrany (MO)**

Vzhledem ke své roli při zabezpečování ochrany bezpečnosti a suverenity ČR a nebezpečí užívání drog vojáky zacházejícími se zbraněmi, sehrává v protidrogové politice zvlášť citlivou a důležitou roli. Nese proto odpovědnost za včasnou identifikaci problémů spojených s užíváním drog vojáky v činné službě a za kvalitní profesní přípravu členů velitelského sboru, pracovníků vojenského

školství a všech ostatních pracovníků resortu ve vztahu k problematice užívání drog.

■ **Ministerstvo zahraničních věcí (MZV)**

Koordinuje plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána a z členství v OSN; jde zejména o Mezinárodní výbor pro kontrolu narkotik (INCB) a Komisi pro narkotika OSN (CND) a Valné shromáždění OSN. Dále koordinuje plnění závazků legislativní i nelegislativní povahy vyplývajících z členství České republiky v EU.

■ **Ministerstvo financí (MF)**

Ze státního rozpočtu uvolňuje finanční prostředky, účelově vázané na programy protidrogové politiky jak na centrální, tak i na místní úrovni. Obecně odpovídá za stanovení pravidel financování neziskové sféry ze státního rozpočtu.

■ **Ministerstvo zemědělství (Mze)**

Odborně spolupracuje při evidenci legální produkce máku setého a konopí, tj. zemědělských plodin obsahujících OPL s Generálním ředitelstvím cel.

7/3 Policie ČR

Odpovídá za realizaci konkrétních opatření potlačování nabídky ilegálních drog, za kontrolu dodržování zákonných norem, které upravují prodej legálních drog (alkoholu a tabáku), za ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti a potírání kriminality páchané v souvislosti s užíváním všech typů drog na všech úrovních.

Potlačování nabídky dosahuje zejména odhalováním a potíráním organizovaného

drogového zločinu a pouliční drogové kriminality, kontrolou a vymáháním dodržování platných zákonů. Odpovídá za odhalování protiprávního jednání u účastníků silničního provozu podezřelých z konzumace legálních a ilegálních drog před jízdou nebo během jízdy.

Podporuje programy prevence kriminality na místní úrovni, zejména v nespécifické prevenci užívání drog a kriminality související s distribucí a užíváním drog.

7/4 Celní správa

V oblasti potlačování nedovolené nabídky drog vykonávají orgány celní správy činnost zaměřenou na odhalování nelegálních zásilek drog ze/do zahraničí, a to v rámci kontroly zboží na letištích (hranice se státy mimo EU) a v rámci kontroly na vnitrozemských celních úřadech a nepravidelných kontrol

na celém území ČR. Orgány celní správy disponují při odhalování drogové trestné činnosti obdobnými pravomocemi jako orgány Policie ČR, s výjimkou provádění vyšetřování.

Dále odpovídá za kontrolu a evidenci legální produkce máku setého a konopí, tj. zemědělských plodin obsahujících OPL.

7/5 Kraje a obce

Jsou klíčovými partnery centrálních institucí při přípravě a realizaci národní protidrogové politiky a při jejím zavádění do praxe na příslušných úrovních veřejné správy. Uskutečňují opatření a intervence protidrogové politiky v souladu s hlavními cíli, principy a postupy doporučenými národní strategií, přitom zohledňují místní podmínky a potřeby.

Kraje a některé obce navíc v různé míře vyvíjejí vlastní protidrogové strategie

a plány a jsou různě aktivní ve vlastní protidrogové politice. Různorodost jejich přístupů se projevuje v celé řadě dílčích aspektů, stále více však dochází k jejich harmonizaci a k zavádění osvědčené praxe, případně zkušeností z jiných krajů.

Na základě zák. č. 167/1998 Sb. kraje odpovídají za výkon kontroly ve zdravotnických zařízeních včetně lékáren.

7/6 Odborné společnosti a nestátní neziskové organizace

Klíčovými odbornými partnery institucí veřejné správy pro otázky protidrogové politiky na všech úrovních jsou odborné společnosti a nestátní neziskové organizace. Dvě nejvýznamnější organizace v ČR jsou Společnost pro návykové nemoci České lékařské společnosti J. E. Purkyně a A.N.O. Asociace nestátních organizací zabývajících se prevencí a léčbou drogových závislostí.

Ty se ve spolupráci s orgány veřejné správy podílejí zejména na plánování a realizaci opatření a aktivit protidrogové politiky,

na jejich vyhodnocování a na zvyšování kvality a efektivity jimi provozovaných služeb, jež jsou finančně zajišťovány z veřejných zdrojů. Současně provozují jednotlivé služby prevence, léčby a resocializace a snižování rizik spojených s užíváním drog, jež tvoří komplexní systém nabídky pomoci různým cílovým skupinám ohroženým užíváním všech typů drog a služeb pro ně. Vláda zaručuje státním i nestátním poskytovatelům služeb při přípravě a realizaci opatření protidrogové politiky rovný a partnerský přístup vůči nim.

PŘÍLOHA

Gesce členů vlády za zpracování akčních plánů realizace Národní strategie v působnosti jimi řízených resortů

Akční plány rozvíjejí strategii a jsou nástroji pro její implementaci v jednotlivých definovaných oblastech protidrogové politiky vlády. Hlavní a specifické cíle, zdroje, odpovědnosti a jednotlivé aktivity, které vycházejí ze SWOT analýzy současného stavu v jednotlivých oblastech protidrogové politiky, jsou v nich podrobně definovány ve stanoveném časovém rámci podle struktury uvedené ve strategii. Za přípravu návrhů akčních plánů v jednotlivých oblastech odpovídají věcně příslušní ministři, do jejichž kompetence daná oblast protidrogové politiky spadá. Na zpracování plánů se budou podílet i pracovníci dalších ústředních orgánů státní správy, které se na realizaci aktivit v dané oblasti bezprostředně podílejí.

Za zpracování souhrnného akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky 2005–2009 z podkladů připravených věcně příslušnými ministry ve všech oblastech nese odpovědnost výkonný místopředseda Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Gesce členů vlády za zpracování akčních plánů realizace Národní strategie a subjekty, které se na zpracování dílčích plánů podílejí, jsou uvedeny v následující tabulce:

Gestor	Oblast protidrogové politiky	Spolupracující subjekty
ministryně školství, mládeže a tělovýchovy	primární prevence	MO, MPSV, MZ, sekretariát RVKPP, MV
ministr zdravotnictví	léčba a resocializace	MPSV, MS, MŠMT, sekretariát RVKPP
ministr zdravotnictví	minimalizace rizik	MPSV, MS, sekretariát RVKPP
ministr vnitra a ministr financí	potlačování nabídky drog	MS, sekretariát RVKPP,
ministr zdravotnictví	užívání legálních drog	MV, MS, sekretariát RVKPP
výkonný místopředseda RVKPP	financování	MZ, MPSV, MŠMT, MF
výkonný místopředseda RVKPP	koordinace	MV, MZ, MPSV, MŠMT, MZV, MS, MO
výkonný místopředseda RVKPP	vztahy s veřejností	MV, MZ, MPSV, MŠMT, MZV, MS, MO
ministr zahraničních věcí	mezinárodní spolupráce	MV, MZ, MPSV, MŠMT, MS, MO, sekretariát RVKPP

**NÁRODNÍ STRATEGIE PROTIDROGOVÉ POLITIKY
na období 2005 až 2009**

Vydal: © Úřad vlády České republiky, 2005

Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky

Redakčně uzavřeno: 7. 1. 2005

Publikace neprošla jazykovou korekturou

Design Missing-Element

Sazba: Michal KORECKÝ – TAG reklama & propagace

ISBN 80-86734-39-0

NÁRODNÍ STRATEGIE PROTIDROGOVÉ POLITIKY NA OBDOBÍ 2005 AŽ 2009

■ Užívání drog je jedním z vážných společenských problémů ve světě i v České republice. Proto vláda ČR již v roce 1993 položila základy národní protidrogové politiky, které dále rozvíjí a aktualizuje.

■ Národní strategie protidrogové politiky na období 2005 až 2009 navazuje na Národní strategii protidrogové politiky na období 2001–2004. Při její přípravě bylo využito zkušeností z předcházejících let a důkladných analýz aktuálních trendů v oblasti drogové problematiky. Národní strategie protidrogové politiky je v elektronické podobě k dispozici na stránkách Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky na internetové prezentaci – www.vlada.cz. Podrobné informace o trendech v užívání drog jsou každoročně uveřejňovány ve Výroční zprávě o stavu ve věcech drog. Výroční zprávy jsou zveřejněny na www.drogy-info.cz.

ISBN 80-86734-39-0

neprodejné